

دستورالعمل و راهنمای پرستاری جهت آموزش به بیمار، حین ترخیص

آمپوتاسیون اندام ها (قطع عضو)

گاهی اوقات بیمار، به دنبال آسیبهای وارده دچار صدمات شدیدی در اندام میشود که بارها برای حفظ آن اندام تحت عمل جراحی قرار میگیرد و در نهایت گرچه اندام حفظ میشود ولی کارایی آن در حدی افت میکند که عملاً مزاحم زندگی است تا کمکی برای آن، با عمل جراحی آمپوتاسیون یا قطع اندام میتوان از آسیب بیشتر به اندامها جلوگیری کرد. قطع عضو بیشتر در مردان و در اندام تحتانی مانند پاها انجام میشود.

دلایل انجام : آترواسکلروز یا سخت شدن عروق یا تصلب شرایین بیشتر در سنین بالا ایجاد شده و موجب کاهش خونرسانی به قسمتی از اندام، مرگ بافتها و سیاه شدن آن میشود. رشد میکروبها در درون این بافتها و ورود آن به جریان خون میتوانند موجب مرگ بیمار شوند. یکی از شایعترین علل اختلال عروقی اندام، دیابت یا مرض قند است.

روش انجام پزشک جراح باید به گونهای عمل جراحی را انجام دهد تا بیمار بعد از جراحی مشکل زیادی با باقیمانده اندام نداشته باشد و بتواند از اندام مصنوعی بهتر استفاده کند. باقیمانده اندام قطع شده را استامپ میگویند و قسمتی خالی از اندام مصنوعی که استامپ در آن قرار گرفته و فیت میشود را سوکت میگویند. عمل جراحی قطع عضو باید طوری انجام شود که استامپ درد نداشته باشد. طول استامپ به اندازه کافی بلند باشد که اتصال آن با اندام مصنوعی به راحتی صورت گیرد. دامنه حرکتی مفصل مجاور استامپ به اندازه کافی باشد. عضلات باقیمانده در استامپ قدرت کافی را برای به حرکت درآوردن اندام مصنوعی داشته باشد. استامپ عفونت نداشته باشد.

شکل استامپ طوری باشد که بتوان برای آن اندام مصنوعی مناسبی درست کرد. پزشک ارتوپد استخوان اندام را از جایی قطع میکند که طول کافی برای یک اتصال خوب و محکم با اندام مصنوعی را داشته باشد. بنابراین استخوان در فاصله مناسبی از مفصل به صورت عرضی با اهر قطع شده و سپس لبه های آن با سوهان گرد میشود تا به پوست فشار وارد نکند. عضلات پایینتر از محل برش استخوان، تاندونهای اندام در محل قطع استخوان، عروق در کمی بالاتر از محل قطع استخوان و عصبهای اندام چند سانتیمتر بالاتر از محل قطع استخوان بریده میشوند.

❖ رژیم غذایی

- ✓ برای تسریع التیام بافت نرم و استخوان، رژیم غذایی پرپروتئین و پرکالری استفاده کنید.
- ✓ جهت پیشگیری از یبوست از رژیم پرفیبر (میوه ها و سبزیجات) حاوی سیوس و مایعات فراوان استفاده کنید.
- ✓ غذای سالم مانند میوه، سبزیجات، غلات، لبنیات کم چرب و ماهی بخورید.
- ✓ صرف سبزیجات و مرکبات و آب میوه های تازه حاوی ویتامین ث (C)، می تواند به بهبود سریعتر زخم کمک کند.

❖ فعالیت

- ✓ فعالیت به تدریج افزایش یابد تا از خستگی جلوگیری شود.
- ✓ به انجام ورزش های سبک بپردازید و از انجام ورزش های شدید بدنی اجتناب کنید.
- ✓ زیاد نرمش و ورزش کنید.

✓ معمولاً بعد از جراحی، در صورت اجازه پزشک می‌توانید با واکر یا عصای زیر بغل راه بروید ولی تا چند هفته و تا زمان گذاشتن پروتز برای انجام کارهای روزمره به کمک نیاز دارید که باید در برنامه ریزی قبل از جراحی به این نکته توجه داشت.

❖ مراقبت

✓ باید تغییراتی در وضعیت محل زندگی ایجاد کنید تا از زمین خوردن شما جلوگیری شود.

✓ در حمام دستگیره‌هایی روی دیوار نصب کنید تا در هنگام تغییر وضعیت از آنها استفاده کنید و از لیز خوردن خود جلوگیری کنید.

✓ دو طرف پله‌ها باید دستگیره داشته باشند تا در حین بالا و پایین رفتن از پله از آنها استفاده کنید.

✓ تمام فرش‌های لغزنده و سیم‌های برق رها شده در کف منزل باید جمع‌آوری شوند تا احتمال زمین خوردن کاهش یابد.

✓ قطع عضو به معنای شروع یک زندگی جدید برای شما و خانواده شما است. شما و وابستگان شما ممکن است احساس غم، خشم و شرم داشته

باشید. این احساسات طبیعی هستند. در باره این احساسات به خانواده و دوستان خود صحبت کنید. به آنها اجازه بدهید به شما کمک کنند.

✓ بعد از عمل جراحی پانسمان روز زخم شما باید بطور روزانه تعویض شود. زخم و پوست اطراف آن باید تمیز و خشک نگهداری شود.

✓ پزشک معالج برای شما داروهای آنتی‌بیوتیک و ضد درد تجویز کرده است. آنها را طبق دستور پزشک مصرف کنید.

✓ اگر مبتلا به دیابت هستید قند خون خود را کاملاً کنترل کنید. عدم کنترل قند خون موجب تاخیر در بهبود زخم و افزایش خطر عفونت در آن

می‌شود.

✓ باقیمانده اندام قطع شده (استامپ) را باید بعد از جراحی تا حد امکان بالا نگه داشت تا ورم آن کم شود.

✓ در آمپوتاسیون‌های زیر زانو سعی کنید استامپ همیشه در امتداد ران شما باشد. آنرا در حالت خم نگهداری نکنید. این حالت نه تنها موجب ورم

آن می‌شود بلکه موجب میشود زانوی شما در حالت خمیده باقی بماند و بعداً پوشیدن اندام مصنوعی برای شما مشکل باشد. روزی چند بار یک

بالشت را بر روی زانوی خود قرار دهید تا آنرا در حالت صاف و مستقیم تحت کشش قرار دهد.

✓ در آمپوتاسیون‌های بالای زانو هم سعی کنید استامپ در امتداد تنه شما باشد. آنرا در حالت خم به جلو نگه ندارید. این وضعیت موجب می‌شود

رباط‌ها و تاندون‌های جلوی کشاله ران شما بتدریج کوتاه شود و وقتی بخواهید با پروتز راه بروید راه رفتن برای شما مشکل خواهد شد. روزی

چند بار و هر ۲۰-۱۰ دقیقه به شکم بخواهید تا عضلات و تاندون‌های جلوی کشاله ران شما کشیده شوند.

دستورالعمل و راهنمای پرستاری جهت آموزش به بیمار، حین ترخیص

آمیوتاسیون اندام ها (قطع عضو)

- ✓ بخیه های استامپ بعد از ۲-۳ هفته خارج میشوند. بعد از این زمان آنرا روزانه با آب و صابون شسته و خشک کنید.
- ✓ از کرم، پماد یا لوسیون بر روی پوست استامپ استفاده نکنید.
- ✓ محل قطع عضو را هر روز بدقت بررسی کنید.
- ✓ جاهایی از آنرا که نمی بینید با آئینه بررسی کنید.
- ✓ مراقب علائم فشار مانند قرمزی، خراش یا تاول باشد. در صورت دیدن این علائم آنرا به پزشک معالج خود اطلاع دهید.
- ✓ استامپ را بر روی یک بالشت نرم فشار دهید و بتدریج مقدار فشار را بیشتر کنید. این کار موجب میشود بافت های آن قسمت بتدریج به فشار عادت کنند.
- ✓ جای بخیه های قبلی را ماساژ دهید. این کار هم موجب نرم شدن بافت سفتی میشود که در محل جراحی ایجاد شده و هم حساسیت آنرا کمتر کرده و جریان خون محل را هم بیشتر میکند.
- ✓ محل استامپ را با باند کشی بصورت حرف ۸ انگلیسی ببندید. این بانداژ فشاری کمک میکند تا ورم محل کم شود. هر چه ورم استامپ زودتر بخوابد فرد میتواند زودتر از اندام مصنوعی (پروتز) استفاده کند.
- ✓ در حین پیچیدن باند کشی کمی آنرا بکشید. اگر نیاز دارید تا از بیش از یک باند کشی استفاده کنید. هر باند کشی که تمام شد قبل از بستن بعدی، انتهای باند قبلی را با گیره خوب ببندید. دقت کنید که تمام انتهای استامپ با باند کشی بسته شود.
- ✓ باند کشی را روزی ۲-۳ بار باز کرده از نو ببندید تا کشش آن حفظ شود.
- ✓ باند کشی همیشه باید بسته باشد مگر موقعی که به حمام میروید.
- ✓ سیگار نکشید و از استرس های روحی دوری کنید.
- ✓ تا حد امکان خود را درگیر کار و فعالیت کنید.
- ✓ وقتی که زخم محل جراحی شما بطور کامل خوب شد باید سعی کنید در تمام طول روز پروتز خود را بپوشید.
- ✓ صبح که از خواب برخاستید اول پروتز خود را بپوشید وگرنه استامپ شما ورم کرده و پوشیدن آنرا دشوار میکند.
- ✓ سوکت استامپ را هر روز با یک پارچه نخی نمناک که آغشته به کمی ماده شوینده است تمیز کنید تا از عرق و آلودگی پاک شود. سپس باقیمانده ماده شوینده را با پارچه نخی نمناک پاک کرده و خشک کنید.
- ✓ باید از پروتز خود خوب مراقبت کنید. اگر پروتز شما مشکلی دارد سعی نکنید خودتان آنرا درست کنید. با تکنسین ارتوپدی که آنرا برای شما درست کرده تماس بگیرید.
- ✓ پروتز شما حتی اگر به ظاهر سالم باشد باید سالی یک بار، توسط تکنسین ارتوپدی فنی که آنرا درست کرده بازبینی شود.
- ✓ برای بهبود تصویر بدنی به اندام باقی مانده نگاه کنید و آن را لمس کنید.
- ✓ استقلال خود را به دست بیاورید و حقایق را بپذیرید.
- ✓ اگر قطع عضو زیر زانو است استامپ در کنار تخت و کنار صندلی چرخدار آویزان نباشد ، موقع خوابیدن زانو را خم نکنید.

آرزوی سلامتی برای شما مددجوی گرامی